

LEGEMIDDELANALYSE

Bytte og innføring av trinnpris for inhalasjonspulver

Om hvilke konsekvenser innføring av bytte for Symbicort og Seretide i 2018 har fått på priser og utgifter, reservasjoner mot bytte, generikaandel, forbruksendringer etc.

Apotekforeningen, mai 2019

Innledning

I løpet av 2018 ble formoterol og budesonid inhalasjonspulver (Symbicort) og salmeterol og flutikason inhalasjonspulver (Seretide) til bruk mot astma og KOLS gjort byttbart i apotek og trinnpriset. Begge legemidlene har hatt generiske alternativer i flere år, men Statens legemiddelverk har unnlatt å gjøre legemidlene byttbare i apotek fordi inhalatorene kan være forskjellige.

Beslutningen om å gjøre legemidlene byttbare møtte motstand fra flere hold, blant annet legemiddelindustrien og noen representanter for leger, sykepleiere og pasienter. Innehaveren av markedsføringstillatelsen til Symbicort gikk også til domstolene for å få utsatt iverksettelsen av vedtaket. Begjæringen ble ikke tatt til følge, og anken til lagmannsretten ble forkastet.

I dette notat ser vi på hvilke konsekvenser dette har fått på priser og utgifter, reserverasjoner mot bytte, generikaandel, forbruksendringer etc. Seretide og Symbicort har ATC-kode R03AK06 og R03AK07. Vi har sett på salg av legemidler innenfor ATC-gruppen R03AK (adrenergika i kombinasjon med kortikosteroider eller andre midler) gjennom apotek fra 2010 til dd.

Hovedfunn

- Både formoterol/budesonid og salmeterol/flutikason har i mange år mistet markedsandeler. Det ser ikke ut til at byttbarhet og trinnpris påvirker denne trenden verken positivt eller negativt.
- Pris per DDD (definert døgndose) er redusert betydelig fra 2017 til 2019, både for legemidlene som ble byttbare, men også for hele legemiddelgruppen. Trygdens utgifter er redusert enda mer enn prisen.
- Generikaandelen har økt kraftig. For Seretide er generikaandelen økt fra ca. 1 % til ca. 75 %. For Symbicort er andelen økt fra ca. 5 % til om lag 2/3.
- Apotek gjennomfører flere inhalasjonsveiledninger etter byttbarhet enn før.
- Reservasjon mot bytte følger en tradisjonell utvikling der det er mange pasientreserverasjoner i første tiden etter bytte, mens disse etter hvert blir delvis erstattet av legereserverasjoner. Andelen reserverasjoner er imidlertid høyere enn for de fleste andre legemidler, de siste månedene utgjør reserverasjoner ca. 22 og 33 prosent for hhv. Seretide og Symbicort.

Salg av legemidler innenfor R03AK målt i DDD

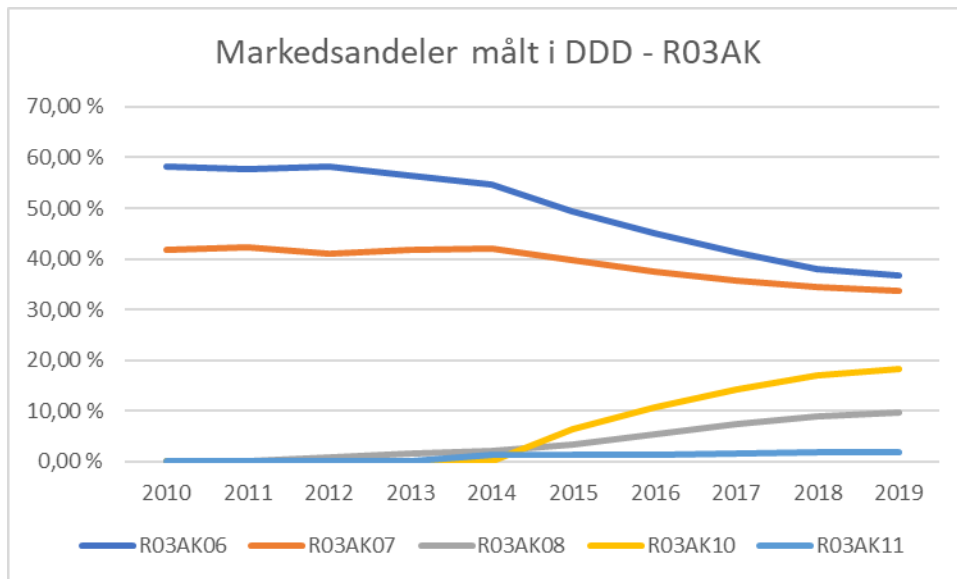
Det er fem ulike virkestoffkombinasjoner som markedsføres innenfor denne legemiddelgruppen i Norge. Tre av kombinasjonene finnes både som inhalasjonspulver og inhalasjonsaerosol (spray), mens to kun leveres som hhv. inhalasjonspulver og inhalasjonsaerosol. Legemidlene i formen inhalasjonspulver har indikasjon både for astma og kols, mens inhalasjonsaerosol kun har indikasjon astma.

Figuren på neste side viser at Seretide (R03AK06) og Symbicort (R03AK07) har vært dominerende innenfor denne legemiddelgruppen i mange år. Mesteparten av salget har vært inhalasjonspulver, men også noe Seretide inhalasjonsaerosol. Vi ser også at Relvar (R03AK10), som ble lansert i Norge i 2015, etter hvert har fått betydelige andeler av salget. Økningen i salget av Relvar tilsvarer om lag reduksjonen i salget av Seretide inhalasjonspulver. Samme legemiddelfirma står bak begge disse to legemidlene. Inuxair (R03AK08) har også salg av et visst omfang, mens Flutiform (R03AK11), som kun leveres som inhalasjonsaerosol, har et svært beskjedent salg.

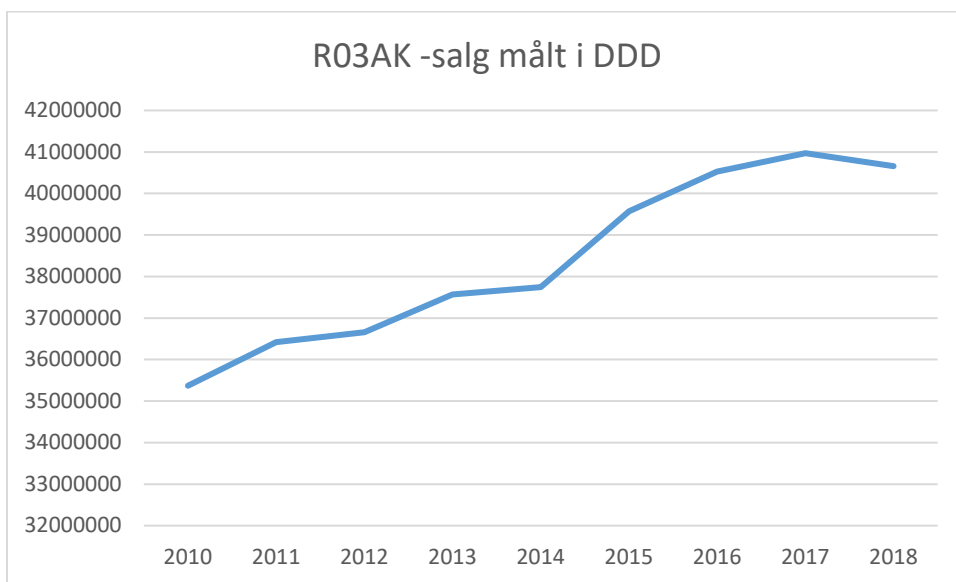
Det har vært generika til både Seretide og Symbicort på markedet i flere år, men uten at de har vært byttbare i apotek. Seretide inhalasjonsaerosol¹ ble byttbart fra 15.2.16 og trinnpriset fra november

¹ Av totalsalg for R03AK06 (Seretide) målt i DDD utgjør inhalasjonsaerosol under 20 prosent

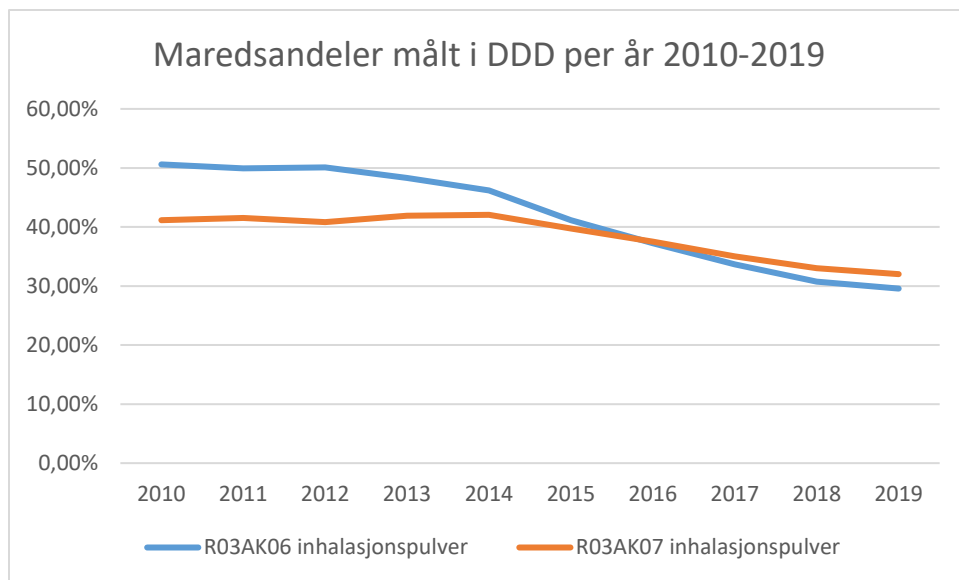
2016. Seretide og Symbicort inhalasjonspulver ble byttbart fra 1.5.2018 (byttbarhet for Symbicort ble 15.5.2018 utsatt til 1.7.2018). Trinnpris har vært gjeldende for Seretide fra 1.7.2018 og for Symbicort 15.9.2018, og med et 2. kutt fra 1.1.2019.

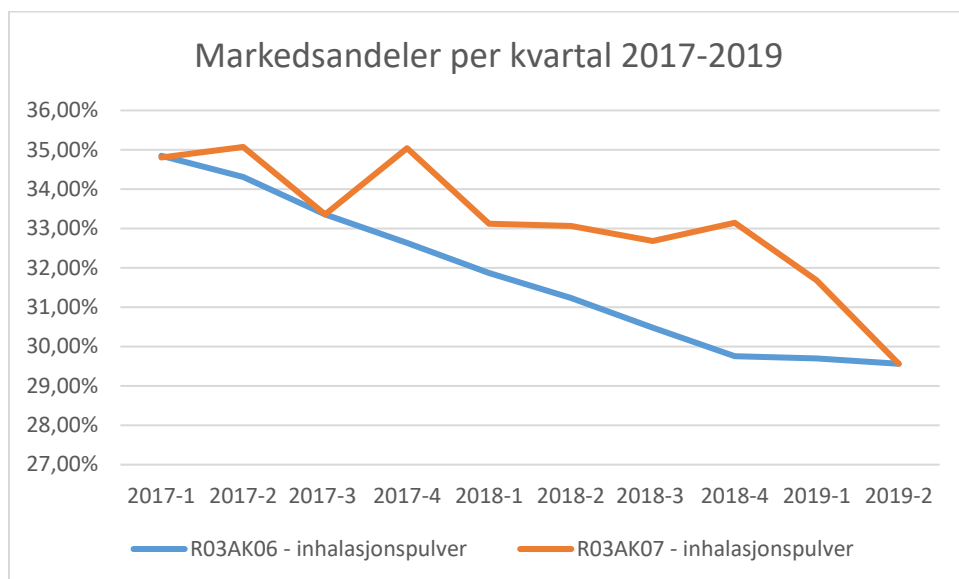
Salg av legemidler innenfor R03AK målt i DDD økte fra 2010 til 2016, og har deretter vært rimelig stabilt.

Figurene nedenfor viser markedsandeler (DDD) innenfor legemiddelgruppen (R03AK) for R03AK06 og R03AK07 inhalasjonspulver. Den øverste figuren viser markedsandeler per år fra 2010 til så langt i 2019. Det er en tydelig trend i at R03AK06 og R03AK07 inhalasjonspulver mister markedsandeler, men det ser ikke ut som om at byttbarhet og trinnpris påvirker denne trenden verken positivt eller negativt.

Heller ikke figuren nedenfor som viser markedsandeler i perioden 2017 til i dag (kvartalstall) viser noe trendskifte.

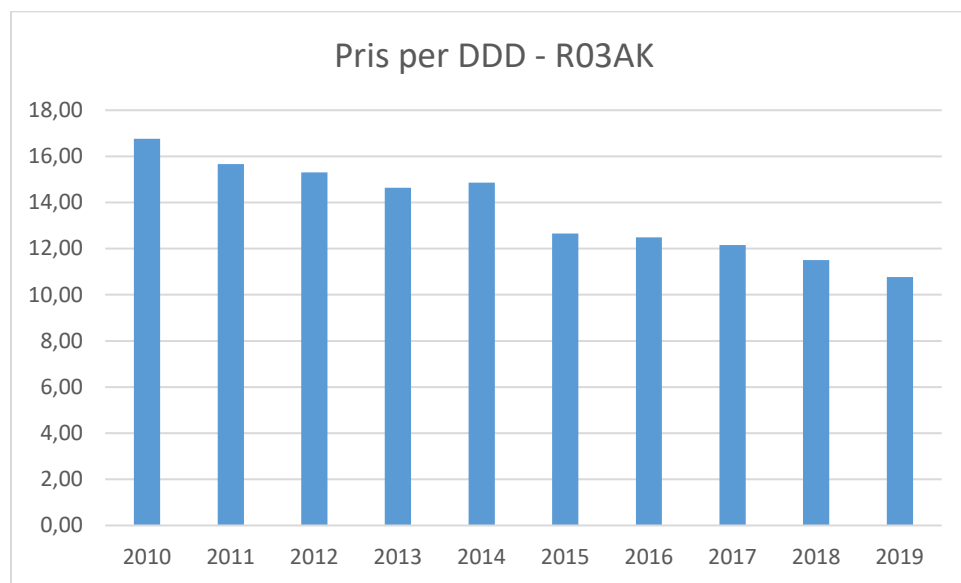
Hva har skjedd med prisene og refusjonsutgiftene?

Gjennomsnittlig pris per DDD

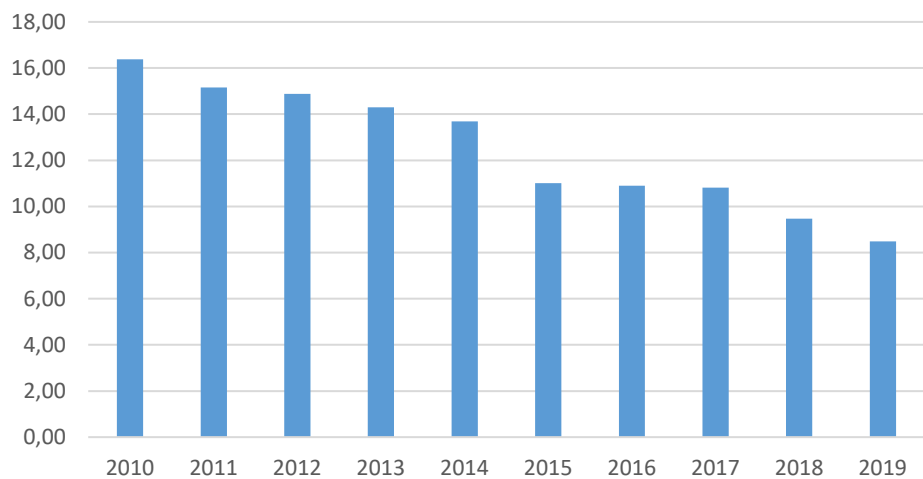
Vi har sett på gjennomsnittlig pris per DDD i perioden, både for hele legemiddelgruppen samlet, og for legemidlene som ble byttbare og fikk trinnpris i løpet av 2018.

Generelt gjelder at prisene har gått ned gjennom hele perioden. For de første årene skyldes det reduserte maksimalpriser. Fra 2010 til 2015 ble maksimalprisene redusert i flere omganger. Særlig stor var prisreduksjonen i 2015.

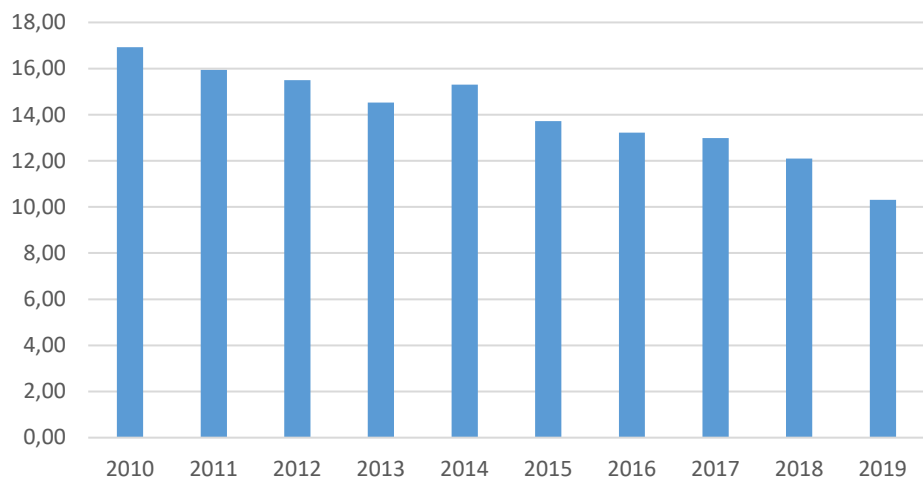
Fra 2017 til 2019 ser vi effekten av byttebarhet og trinnpris for inhalasjonspulver (Seretide og Symbicort). Prisene har gått betydelig ned på tross av at maksimalprisene økte i 2018. Uten denne maksimalprisøkningen ville vi sett en enda større effekt på gjennomsnittlig pris per DDD av byttebarhet og trinnpris. For hele legemiddelgruppen ble gjennomsnittlig pris per DDD redusert med 11,4 prosent fra 2017 til 2019. I tillegg til maksimalprisøkning, må det også tas hensyn til at legemidlene som har blitt byttbare og trinnpriset, mister markedsandeler til bl.a. Relvar. Hvis vi ser på gjennomsnittlig pris for R03AK06 og R03AK07 (kun inhalasjonspulver) har prisene gått ned hhv. 21,6 og 20,6 prosent fra 2017 til 2019.

Pris per DDD - R03AK06 inhalasjonspulver

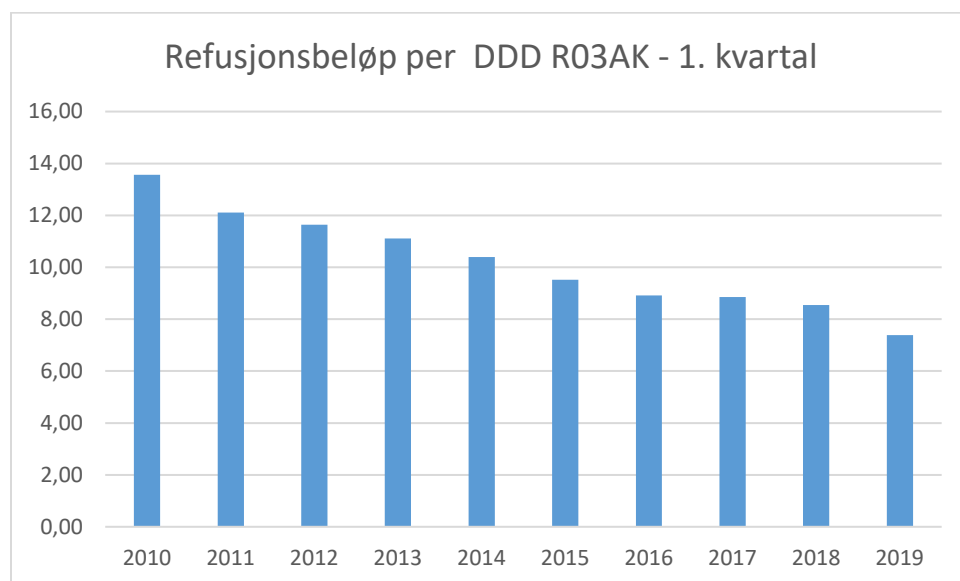

Pris per DDD - R03AK07 inhalasjonspulver

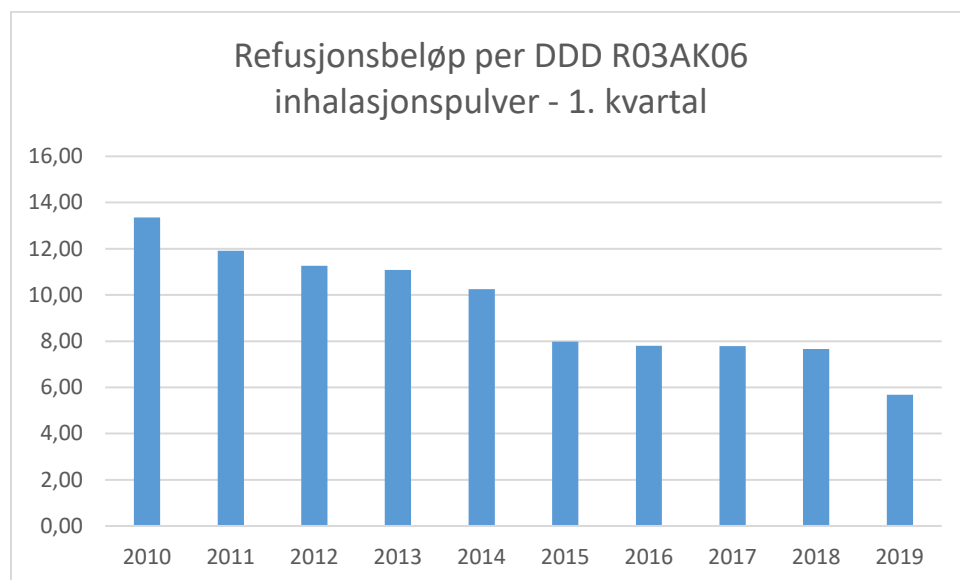

Gjennomsnittlig refusjonspris per DDD

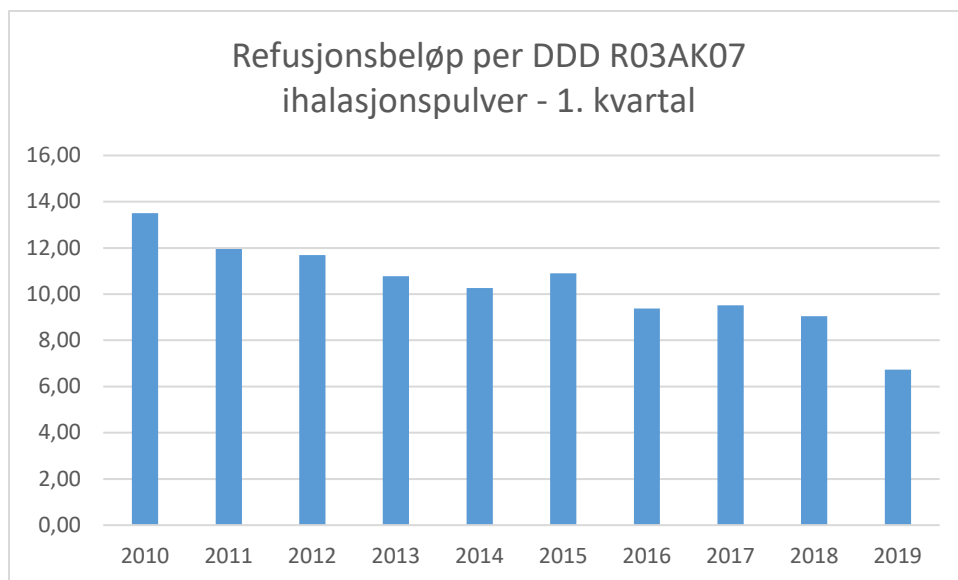
Med innføring av bytte og trinnpris får staten (blåreseptordningen) en relativt større innsparing enn om vi ser på gjennomsnittlig pris per DDD. Dette skyldes at noen pasienter velger å reservere seg mot bytte, men da må betale differansen mellom trinnpris og maksimalpris selv. Når vi skal se på refusjonspris per DDD har vi valgt å sammenlikne tall fra første kvartal hvert år. Det skyldes at egenandelen varierer i løpet av året fordi mange får frikort. Det blir derfor ikke riktig å sammenlikne tall fra første kvartal 2019 med årstall fra foregående år.

For hele legemiddelgruppen har refusjonsutgift per DDD gått ned med 16,5 prosent fra første kvartal 2017 til første kvartal 2019. Til sammenlikning gikk prisen per DDD ned med 11,4 prosent fra 2017 til 2019.

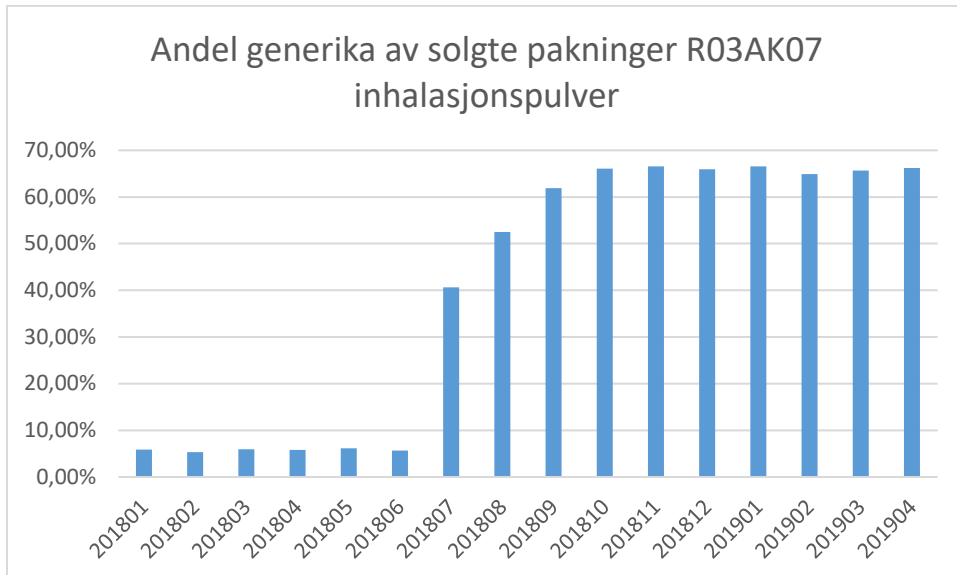
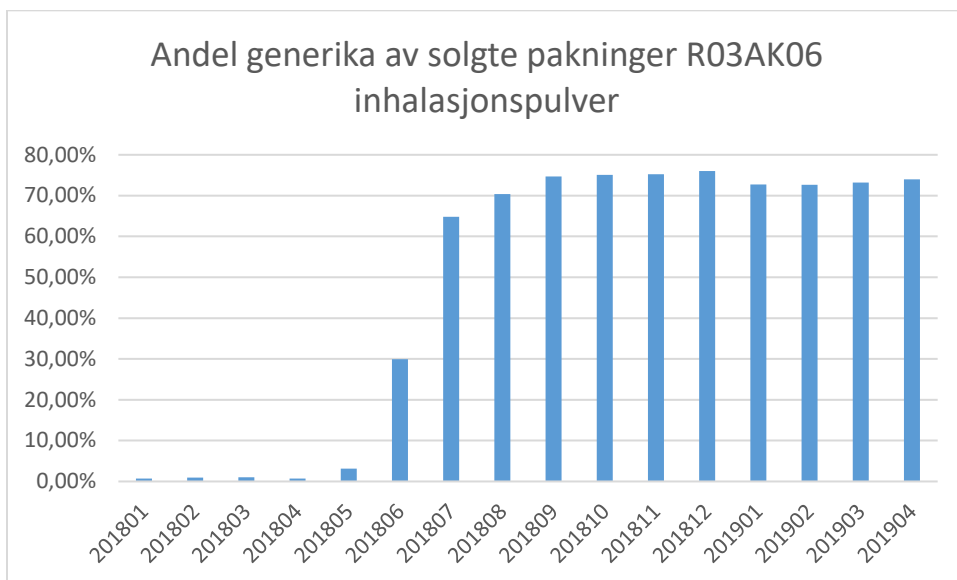
For R03AK06 inhalasjonspulver ble refusjonsutgiftene redusert med 27,1 prosent fra første kvartal 2017 til første kvartal 2019. Pris per DDD gikk til sammenlikning ned 21,6 prosent fra 2017 til 2019.

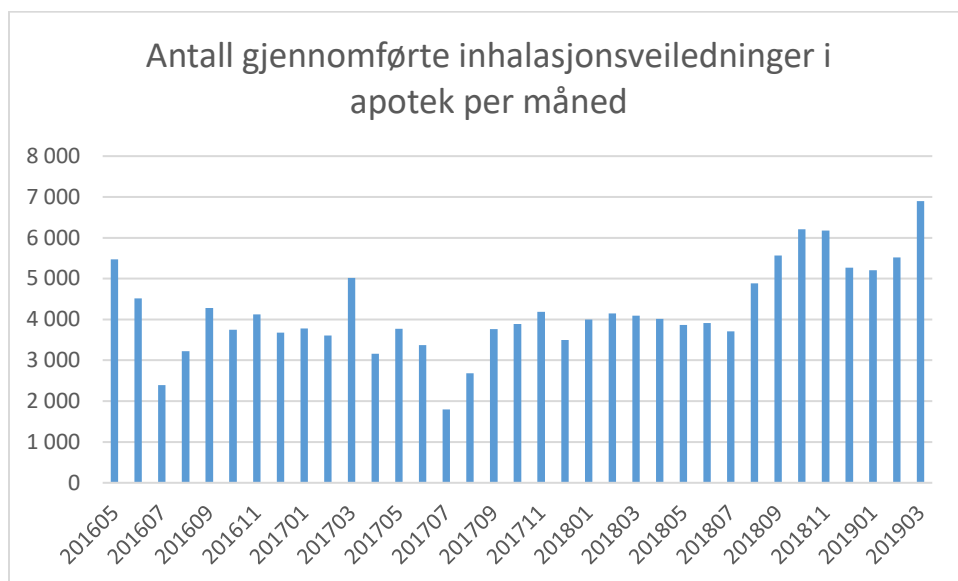
For R03AK07 inhalasjonspulver ble refusjonsutgiftene redusert med 29,2 prosent fra første kvartal 2017 til første kvartal 2019. Pris per DDD gikk til sammenlikning ned 20,6 prosent fra 2017 til 2019.

Generika-andel

Selv om det har vært generika til Seretide og Symbicort på det norske markedet i flere år, var salget svært lavt inntil det ble gjort byttbart. Som vi ser av figurene nedenfor gikk generikaandelen opp fra i underkant av 1 prosent til nærmere 75 prosent for R03AK06 og fra om lag 5 prosent til om lag 2/3 for R03AK07. Forbruksendringen tok bare noen få måneder for begge virkestoffene.

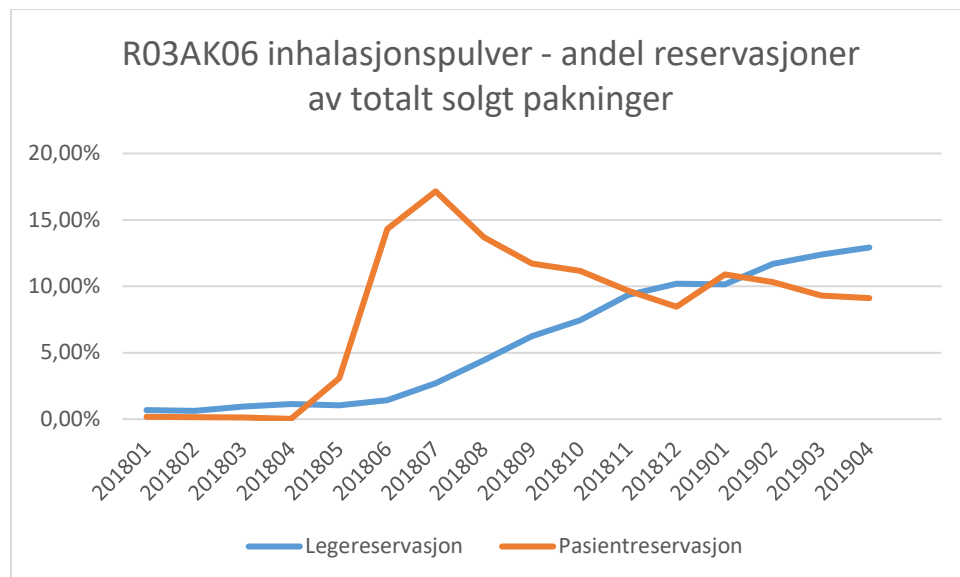
Inhalasjonsveiledning

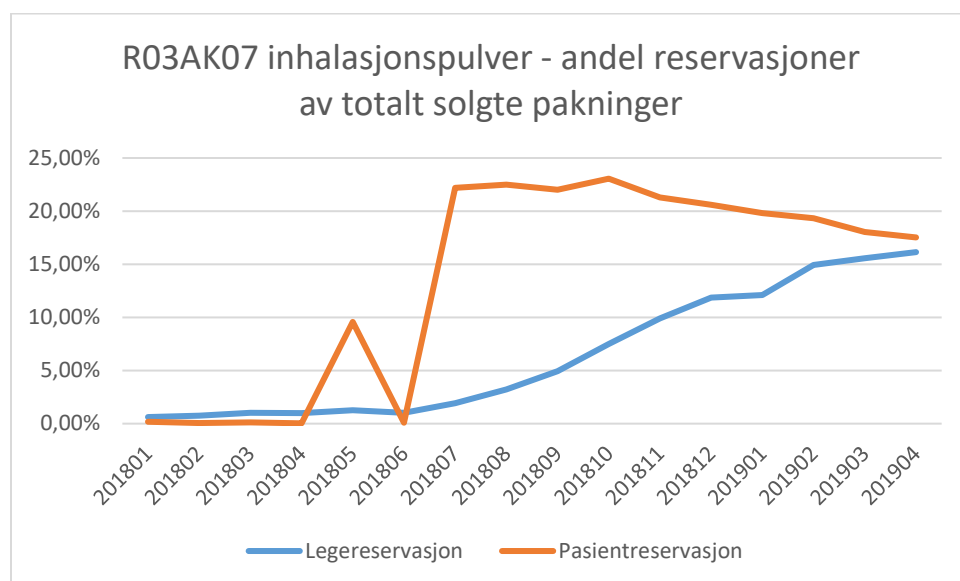
Inhalasjonsveiledning ble innført som en standardisert tjeneste i apotek i 2016. Det har vært en betydelig økning i antallet inhalasjonsveiledning i apotek fra juli 2018. Hvis vi sammenlikner perioden fra og med juli 2018 til og med mars 2019 med tilsvarende periode ett år tidligere har det vært en økning på 54 prosent. Det er nærliggende å se denne økningen i sammenheng med at mange pasienter har byttet til generisk Seretide og Symbicort.

Reservasjoner

Vi har sett på antall reservasjoner mot bytte fordelt på pasientreservasjoner og legereservasjoner. Vi ser at det den første tiden etter innføring av bytte og trinnpris er flest pasientreservasjoner, men legereservasjonen øker gradvis.

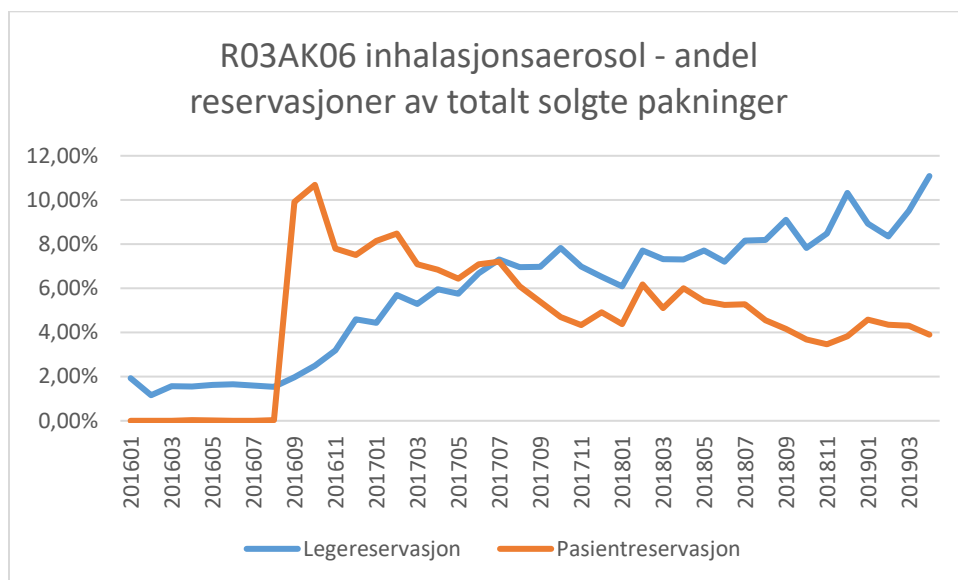
For R03AK06 ser det ut til at summen av lege- og pasientreservasjoner har stabilisert seg på om lag 22 pst i 2019.

For R03AK07 ser det ut til at summen av lege- og pasientreservasjoner har stabilisert seg på om lag 1/3.

Det er i stor grad samsvar mellom tallene på generikaandel og reservasjoner. Dette viser at alle (eller tilnærmet alle) apotek selger har generika som trinnprisprodukt.

Det er som forventet at vi finner at det den første tiden etter innføring av bytte og trinnpris er flest pasientreservasjoner, men legereservasjonen øker gradvis. Dette så vi også da det ble innført bytte og trinnpris for Seretide (R03AK06) inhalasjonsaerosol.

Hvis utviklingen når det gjelder reserverasjoner for inhalasjonspulver kommer til å følge tendensen for inhalasjonsaerosol, kan vi forvente at den totale reserverasjonsandelen holder seg stabil, men det blir en gradvis tendens mot noe færre pasientreserverasjoner og noe flere legereserverasjoner.